

Broj: 01-743/20-3
Podgorica, 22.10.2019. godine
MK

Zaštitnik ljudskih prava i sloboda Crne Gore, u skladu sa odredbom člana 41 Zakona o Zaštitniku/ci ljudskih prava i sloboda Crne Gore ("Sl. list CG", br. 42/11 i 32/14), nakon završenog postupka po pritužbi, daje

MIŠLJENJE

I Uvod

1. X.Y. član Savjeta roditelja JPU „Đina Vrbica“ podnio je pritužbu u vezi ostvarivanja prava djeteta. U pritužbi je, pored ostalog, navedeno: da je roditeljima djece koja su pohađala VJ Bubamara II, krajem maja 2020. god. javljeno da su sva djeca koja su pohađala navedenu vaspitnu jedinicu, automatski upisana u svoje grupe zbog situacije sa virusom korona (tj. ne moraju potpisivati ugovore za novu školsku godinu); da se međutim sada ukida njihova grupa; da je obavještenje o tome da djeca moraju da se prepisu u druge vaspitne jedinice, roditeljima poslato 10.09.2020. godine, jer OŠ „Savo Pejanović“ više ne može da ustupa svoje učionice za predškolsku grupu pomenutog vrtića; da su predstavnici roditelja imali sastanak i sa direktorom vrtića Vukom Stanišićem, koji je istakao da je o ovom problemu bilo obaviješteno i Ministarstvo prosvjete, a da je pokušao da sa direktoricom škole nađe rješenje, ali nije uspio; da su roditeljima od strane Uprave vrtića ponuđena rješenja – prepis u dvije obližnje vaspitne jedinice, ili da cijela grupa bude smještena u VJ „Mogli“ ili da ako neko od roditelja želi da izvrši prepis u neku drugu vaspitnu jedinicu i to će biti omogućeno; da su se obratili i Ministarstvu prosvjete; da smatraju da je ovaj problem trebalo riješiti na vrijeme, radi dobrobiti djece, te da nije u redu da ona ispaštaju zbog neorganizovanosti nadležnih institucija, a prvenstveno Uprave vrtića.

II Postupanje Zaštitnika

2. Zaštitnik je pokrenuo ispitni postupak i zatražio i dobio izjašnjenja od JU „Đina Vrbica“ Podgorica. U izjašnjenju se, između ostalog, navodi: da je zvaničan dopis od direktorice JU OŠ „Savo Pejanović“ o nemogućnosti ustupanja prostorija na korišćenje toj predškolskoj ustanovi, je stigao 10.08.2020. godine, putem elektronske pošte; da, budući da je odluka bila itnenađujuća, naročito jer se približavao početak nove školske godine, pokušali su da uspostve dogovor sa upravom Škole, ali do toga nije došlo; da su o cijeloj situaciji obavijestili Ministarstvo prosvjete kako bi posredovali u pronalaženju adekvatnog rješenja; da su obavijestili roditelje ovih grupe djece o navedenoj situaciji i ponudili im najbolje moguće u datom trenutku. a to je prepis djece u dvije obližnje Vaspitne jedinice – „Jelena Četković II“ i „Stara Varoš“ ili da se cijela grupa djece premjesti u Vaspitnu jedinicu „Mogli“, u novi rekonstruisani dio; da je roditeljima, takođe, ponuđeno i da mogu djecu da prepisu u bilo koju drugu vaspitnu jedinicu, ukoliko im nijedna od navedenih opcija ne odgovara; da je takođe planirano da, ukoliko se grupa rasformira, sa svakom grupom djece bude po jedan vaspitač koji jc već radio sa djecom, kako bi djeca što bolje podnijela promjenu; da je sa predstavnicima Savjeta roditelja starije vaspitne grupe VJ „Bubamara II“ X.Y. i W.Z., organizovan sastanak, na kome jc dogovoreno da Savjet roditelja pokuša da održi sastanak sa predstavnicima Ministarstva prosvjete, kako bi posredovali u tome da Vaspitna jedinica „Bubamara II“ i u nastupajućoj školskoj godini bude smještena u sklopu OŠ „Savo Pejanović“; da se situacija okončala tako što je najveći broj djece prepisan u Vaspitnu jedinicu „Jelena Četković II“, a ostala djeca su prepisana u Vaspitnu jedinicu „Stara Varoš“ ili neku od drugih raspoloživih vaspitnih jedinica. U prilogu je

dostavljena službena korespodencija sa Upravom Škole „Savo Pejanović“ i zapisnik sa sastanka sa predstavnicima Savjeta roditelja.

3. Uprava za inspekcijske poslove Zaštitniku je dostavila izjašnjenje br 0601-741/20-7649/6 u kojem se, između ostalog, navodi da je prosvjetni inspektor, po službenoj dužnosti pokrenuo postupak inspekcijskog nadzora kod JPU „Đina Vrbica“ na osnovu inicijative roditelja čija su djeca bila upisana u vaspitnu jedinicu "Bubamara II" koja se nalazila u prostorijama JU OŠ "Savo Pejanović" a koja je prije početka školske 2020/2021 godine prestala sa radom; da je o izvršenom inspekcijskom nadzoru prosvjetni inspektor sačinio zapisnik u kojem je u najbitnijem konstatovao:

- da Upravni odbor nije donosio odluku o organizovanju vaspitne jedinice "Bubamara II", da, u postupku inspekcijskog nadzora nije dostavljena saglasnost osnivača o organizovanju pomenute vaspitne jedinice; da se pomenuta VJ prvi put nalazi u planu i programu za školsku 2016/2017 godinu da se u sastavu Ustanove program vaspitno obrazovnog rada ostvaruje između ostalog i u vaspitnoj jedinici "Bubamara II" koja se nalazi u okviru JU OŠ "Savo Pejanović", da je inspektor konstatovao da vaspitna jedinica "Bubamara II" nije bila organizovana u skladu sa odredbama člana 23 Zakona o predškolskom obrazovanju i vaspitanju; da prema izjavi lica prisutnih nadzoru, ugovor o zakupu-ustupanju prostorija za vaspitnu jedinicu "Bubamara II" između Ustanove i OŠ "Savo Pejanović", takav ugovor nije zaključen između pomenutih strana; da je u vaspitnu jedinicu "Bubamara II" za školsku 2020/2021 godinu bilo upisano 68 djece, te je bio plan da se kao i predhodnih godina djeca rasporede u dvije vaspitne grupe u dvije učionice; da je 10.08.2020. godine, direktorica JU OŠ "Savo Pejanović" mejlom obavjestila direktora Ustanove da zbog povećanja broja odjeljenja u školi ne mogu više ustupiti prostor za rad (dvije učionice) toj Ustanovi, a da 18.08.2020. godine takođe putem mejla moli da Ustanova do 24.08.2020. godine oslobodi prostor, kako bi se škola pripremila za izvođenje nastave; da se direktor Ustanove 24.08.2020, (mejlom) obratio direktorici JU OŠ "Savo Pejanović" molbom da i dalje koriste prostorije škole za potrebe vrtića, ali da direktorica škole ističe da su te dvije učionice potrebne školi; da su predstavnici Ministarstva prosvjete koji su članovi Upravnog odbora Ustanove bili upoznati sa nastalom situacijom; da su roditelji djece koja su bila upisana u vaspitnu jedinicu "Bubamara II" 09.09.2020. godine od strane Ustanove su obaviješteni da se usled nedostatka prostora pomenuta vaspitna jedinica ukida a da roditelji djecu upišu u druge vaspitne jedinice u okviru Ustanove; da je 14.09.2020. godine održan je sastanak direktora Ustanove sa predstavnicima roditelja u vezi ovog pitanja; da se ovim povodom nije održavala sjednica Upravnog odbora Ustanove, niti je isti donosio odluke po tom pitanju, a da ni Ustanova nije donosila nikakvu zvaničnu odluku o prestanku rada vaspitne jedinice; da su, prema izjavi, djeca prepisana po želji roditelja, u druge vaspitne jedinice u okviru Ustanove; da je o svemu predhodno utvrđenom prosvjetni inspektor obavijestio Ministarstvo prosvjete i zamolio da se u najboljem interesu djece u skladu sa mogućnostima ministarstva i pozitivnim propisima riješi nastala situacija.

III Utvrđene činjenice

4. Iz pritužbe, izjašnjenja i raspoložive dokumentacije, proizilazi:

- da je 10.08.2020. godine JPU „Đina Vrbica“ stigao dopis od JU OŠ „Savo Pejanović“ u vezi Vaspitne jedinice Bubamara II koja je funkcionisala toj Školi, da je u Školi upisan veći broj djece, te se prostorni kapaciteti više ne mogu ustupiti predškolskoj ustanovi;
- da je nakon toga, direktor JPU „Đina Vrbica“ obavijestio roditelje da od školske 2020/2021 godine neće funkcionisati VJ „Bubamara II“;
- da je omogućen prepis djece starijeg uzrasta (5-6) godina u okolne vaspitne jedinice;
- da je takođe ponuđena mogućnost prepisa u novi rekonstruisani dio VJ „Mogli“ u ul. Princeze Ksenije 6;
- da je u međuvremenu, odložen početak školske 2020/2021 godine, uslijed epidemiološke situacije u državi;

- da je u obaviještenju roditeljima djece koja su pohađala „Bubamaru II“, navedeno da do 14.09.2020. godine, obavijeste vaspitače koju će vaspitnu jedinicu dijete pohađati;
- da je 14.09.2020. godine u JPU „Đina Vrbica“ održan sastanak sa predstavnicima Savjeta roditelja;
- da je zbog nezadovoljstva roditelja, uspostavljena saradnja sa JU OŠ „Savo Pejanović“, ali je škola ostala pri svom ranijem stavu;
- da je inspeksijski nadzor nad radom Ustanove vršila Uprava za inspeksijske poslove;
- da je o svemu obaviješteno Ministarstvo prosvjete;
- da su djeca koja su bila upisana u VJ „Bubamara II“, po želji roditelja prepisana u druge vaspitne jedinice Ustanove.

IV Relevantni propisi

4. Ustav Crne Gore („Sl. list CG“ br. 1/2007), određeno je:

Dijete uživa prava i slobode primjerno njegovom uzrastu i zrelosti. (Član 74/1)

5. Konvencijom o pravima djeteta UN-a utvrđuje se:

U svim akcijama u vezi s djecom, bez obzira da li ih poduzimaju javne ili privatne društvene dobrotvorne institucije, sudovi, upravne vlasti ili zakonska tijela, najbolji interesi djeteta biće od prvenstvenog značaja. (Član 3 stav 1)

6. Zakon o predškolskom vaspitanju i obrazovanju („Službeni list Republike Crne Gore“, br. 064/02 od 28.11.2002, 049/07 od 10.08.2007, Službeni list Crne Gore“, br. 080/10 od 31.12.2010, 040/11 od 08.08.2011, 040/16 od 30.06.2016, 047/17) propisuje:

Predškolsko vaspitanje i obrazovanje je jednako dostupno svakom djetetu i ne može biti neposredno ili posredno ograničeno po osnovu: pola, rase, boje kože, jezika, vjere, nacionalnog, etničkog ili drugog porijekla, smetnje i teškoće u razvoju, socijalnog porijekla ili drugog ličnog svojstva ili okolnosti, u skladu sa posebnim propisom. (čl. 3a)

Ustanova može imati vaspitne jedinice van svog sjedišta.

Odluku o organizovanju vaspitnih jedinica, u smislu stava 1 ovog člana, donosi upravni odbor, uz saglasnost osnivača. (čl. 25)

Upis djece u ustanovu vrši se, po pravilu, u toku juna mjeseca, na osnovu javnog oglašavanja.

Izuzetno od stava 1 ovog člana, upis djece može se vršiti tokom cijele godine, u skladu sa mogućnostima ustanove.

Upis djece u ustanovu vrši nadležna komisija koju imenuje direktor.

Bliži način, postupak i kriterijumi upisa djece u ustanovu propisuje Ministarstvo. (čl. 26)

7. Zakon o Zaštitniku ljudskih prava i sloboda Crne Gore („Sl. list CG“ br. 42/11 i 32/14) propisuje:

Nakon završetka ispitivanja povrede ljudskih prava i sloboda Zaštitnik/ca daje mišljenje o tome da li je, na koji način i u kojoj mjeri došlo do povrede ljudskih prava i sloboda. (član 41/1)

V Zaključna ocjena

8. Na osnovu sprovedenog postupka, proizilazi da je predškolska ustanova preduzimala aktivnosti shodno svojim nadležnosima kako bi sva djeca koja su bila upisana u VJ „Bubamara II“ imala mogućnost da pohađaju neku drugu vaspitnu jedinicu Javne predškolske ustanove „Đina Vrbica“, te Zaštitnik nije našao da su povrijeđena prava djeteta na obrazovanje.

9. Naime Vaspitna jedinica „Bubamara II“ koja je niz godina funkcionisala u Osnovnoj školi „Savo Pejanović“ početkom avgusta 2020 godine, ostala bez prostorija iz razloga što su te prostorije – dvije učionice, uslijed određenih okolnosti potrebne navedenoj Školi.

Roditeljima je krajem maja 2020. godine od strane predškolske ustanove javljeno da su djeca po automatizmu upisana u svoje grupe u Vaspitnu jedinicu „Bubamara II“ (da zbog epidemiološke situacije nije bilo obavezno potpisivati nove ugovore). Međutim, Uprava JU OŠ „Savo Pejanović“ je, kako vrtić navodi u izjašnjenju, tek 10.08.2020. godine, zvanično obavijestila predškolsku ustanovu da, zbog većeg upisa djece u školu i drugačija organizacije rada neće ubuduće moći ustupati prostorije za organizovanje predškolskog vaspitanja i obrazovanja toj Ustanovi.

Činjenica je da je zbog epidemiološke situacije, odložen upis djece u osnovnu školu koji je ranijih godina bio početkom aprila, da bi upis u osnovnu školu za 2020/2021 školsku godinu počeo 18.05.2020, (elektronski upis) a u vrtiće 26.05.2020. godine¹. Ipak, mišljenja smo da nije bilo neočekivano da će Osnovnoj školi „Savo Pejanović“, nekada zatrebati prostorije koje je ustupala vrtiću. Ovo naročito što se zbog pandemije koja je 21.07.2020. godine, ponovo proglašena u Crnoj Gori, kao i da je permanentno rastao broj zaraženih koronavirusom, moglo predvidjeti da septembar u školama ove godine, neće biti kao ranije.

10. Imajući u vidu da su roditelji zahtjevali da im se omogući da djeca i dalje pohađaju istu vaspitnu jedinicu ukazujući na problem udaljenosti, mjenjanja sredine na koju su djeca navikla, promjena učiteljica, Uprava predškolske ustanove je preduzimala određene radnje. Naime, direktor Ustanove u cilju iznalaženja rješenja, preduzimao je aktivnosti i pregovarao sa OŠ „Savo Pejanović“, o mogućnosti nastavka korišćenja prostorija. Takođe, održan je sastanak sa predstavnicima roditelja, na kojem su roditelji obaviješteni o preduzetim aktivnostima kao i planirani dalji pravci zajedničkog djelovanja u cilju iznalaženja rješenja. Uprava predškolske ustanove o svemu je upoznala Ministarstvo prosvjete. Istovremeno, roditeljima je ponuđeno da prepisu djecu u drugu vaspitnu jedinicu, da grupu vodi i dalje isti vaspitač i da se djeca ne razdvajaju, a ponuđeno im je da mogu djecu da prepisu u bilo koju drugu vaspitnu jedinicu, ukoliko im nijedna od navedenih opcija ne odgovara. Kako nije bilo moguće koristiti i dalje prostorije OŠ „Savo Pejanović“, situacija je okončana na način što se najveći broj djece koja su pohađala „Bubamaru II“, prepisao u Vaspitnu jedinicu „Stara Varoš“ ili neku drugu raspoloživu jedinicu.

11. Uprava za inspeksijske poslove, koja je vršila nadzor nad radom JPU „Đina Vrbica“ u vezi sa navedenom situacijom, konstatovala je određene činjenice i o tome je sačinjen zapisnik. Inspekcija je o utvrđenom činjeničnom stanju obavijestila Ministarstvo prosvjete kako bi se u skladu sa najboljim interesima djeteta i pozitivnim propisima riješila nastala situacija.

12. Imajući u vidu da povodom osnivanja VJ „Bubamara II“ koja je funkcionisala u JU OŠ „Savo Pejanović“ nije bila donijeta odluka od strane Upravnog odbora Ustanove, Zaštitnik **ukazuje** JU „Đina Vrbica“ da ubuduće, shodno načelima dobre uprave, ukoliko se organizuju/osnivanju vaspitne jedinice van sjedišta ustanove, upravni odbor o tome donese odluku, uz neophodnu saglasnost osnivača, shodno propisima.

ZAMJENICA ZAŠTITNIKA
LJUDSKIH PRAVA I SLOBODA
CRNE GORE
Snežana Mijušković

D-na:

- podnosiocu/teljki pritužbe,
- JPU „Đina Vrbica“ Podgorica
- a/a

¹ <https://mps.gov.me/vijesti/224499/Elektronski-upisi-u-skole-i-vrtice-Od-18-maja-upis-u-osnovne-skole.html>
<https://www.gov.me/naslovna/vijesti-iz-ministarstava/224499/Elektronski-upisi-u-skole-i-vrtice-Od-18-maja-upis-u-osnovne-skole.html>